

Micro-economie 4

1. De Minister van Cultuur vindt dat er in haar land te weinig literaire boeken gelezen worden. Dat komt volgens haar vooral doordat literaire boeken voor veel consumenten te duur zijn. Zij wil daarom de uitgeverijen toestaan de prijzen vast te stellen die boekwinkels aan de consumenten moeten vragen (de vaste boekenprijs, VBP). De uitgeverijen zullen dan de consumentenprijzen van niet-literaire boeken moeten verhogen en die van literaire boeken moeten verlagen.

Een onderzoeker heeft van de boekenmarkt in dit land een model ontwikkeld waarmee de gevolgen van de invoering van de VBP worden onderzocht. In dit model wordt aangenomen dat er in dit land één uitgever is die twee typen boeken uitgeeft: een literair boek en een niet-literair boek. Bovendien wordt aangenomen dat er bij de verkoop aan de consumenten sprake is van één boekwinkel die zowel het literaire boek als het niet-literaire boek verkoopt.

Het volgende model van de markt voor het literair boek wordt opgesteld:

$$GTK = 15 + \frac{75}{Q}$$

$$GO \text{ (voor VBP)} = -2Q + 45$$

$$GO \text{ (na VBP)} = -2Q + 50$$

(Q in duizend stuks)

Verdere gegevens:

- Vóór invoering VBP streeft de boekwinkel naar maximale totale winst
- De VBP van het literaire boek wordt vastgesteld op € 20
- Door invoering van de VBP daalt de afzet van het niet-literaire boek met 15%

De prijsverhoging van het niet-literaire boek bij de invoering van de VBP leidt tot een verschuiving van de GO-lijn van het literaire boek.

Verschuift de GO-lijn van het literaire boek naar links of naar rechts?

De GO-lijn verschuift naar rechts. Dit kun je zien aan de functie van de GO-lijn.

2. Welke twee effecten zijn verantwoordelijk voor de verschuiving van de GO-lijn van het literaire boek als gevolg van de prijsstijging van het niet-literaire boek?

Als het niet-literaire boek duurder wordt treden er twee effecten op. Ten eerste treedt het substitutie-effect op. Het duurdere boek wordt vervangen door het goedkopere boek. Ten tweede treedt er een inkomenseffect op. Omdat het niet-literaire boek duurder wordt daalt het reële inkomen van de boekenkopers. Hierdoor zullen ze minder boeken kopen (en dus ook minder literaire boeken).

3. Welk effect is hier het grootst, het substitutie-effect of het inkomenseffect?

Het substitutie-effect is het grootst. Immers dit effect veroorzaakt een stijging van de vraag naar het literaire boek. Het inkomenseffect veroorzaakt een daling van de vraag. Maar per saldo is de vraag gestegen (verschuiving naar rechts) dus is het substitutie-effect het grootst.

4. Geef een argument waarom het substitutie-effect bij literaire en niet-literaire boeken waarschijnlijk ook niet heel erg groot is.

Als een niet-literair boek duurder wordt zullen heel veel mensen eerder geen boek meer kopen dan dat ze een literair boek kopen. Voor deze mensen zijn de twee soorten namelijk geen substituten. (In deze opgave ligt dat dus anders.)

5. Is de kruislingse prijselasticiteit (van de vraag naar het literaire boek) positief of negatief in deze opgave?

De kruislingse prijselasticiteit is positief. Immers door de prijsstijging van het niet-literaire boek steeg de vraag naar het literaire boek.

6. Bij wat voor soort goederen is de kruislingse elasticiteit negatief?

Bij complementaire goederen (goederen die elkaar aanvullen) zie je een negatieve kruislingse elasticiteit.

7. Bereken de afzet van het literaire boek vóór invoering van de VBP.

$$GTK = 15 + \frac{75}{Q}$$

$$\Rightarrow TK = 15Q + 75 \quad (TK = GTK \times Q)$$

$$\Rightarrow MK = 15 \quad (MK = \frac{dTK}{dQ})$$

$$GO = -2Q + 45$$

$$\Rightarrow MO = -4Q + 45$$

Maximale winst als $MO = MK$

$$\Rightarrow -4Q + 45 = 15$$

$$\Rightarrow -4Q = -30$$

$$\Rightarrow Q = 7,5 \text{ (x 1000)}$$

$$\Rightarrow \text{Afzet literaire boek is 7.500}$$

8. Bereken de winst op het literaire boek vóór de invoering van de VBP.

$$Q = 7,5$$

$$\Rightarrow GO = -2(7,5) + 45 = 30$$

$$\Rightarrow GTK = 15 + \frac{75}{7,5} = 25$$

$$\Rightarrow GW = 30 - 25 = 5$$

$$\Rightarrow TW = 7,5 \times 5 = 37,5 \text{ (x 1000)} = 37.500$$

9. Bereken de winst op het literaire boek na invoering van de VBP.

$$P = 20$$

$$\Rightarrow 20 = -2Q + 50$$

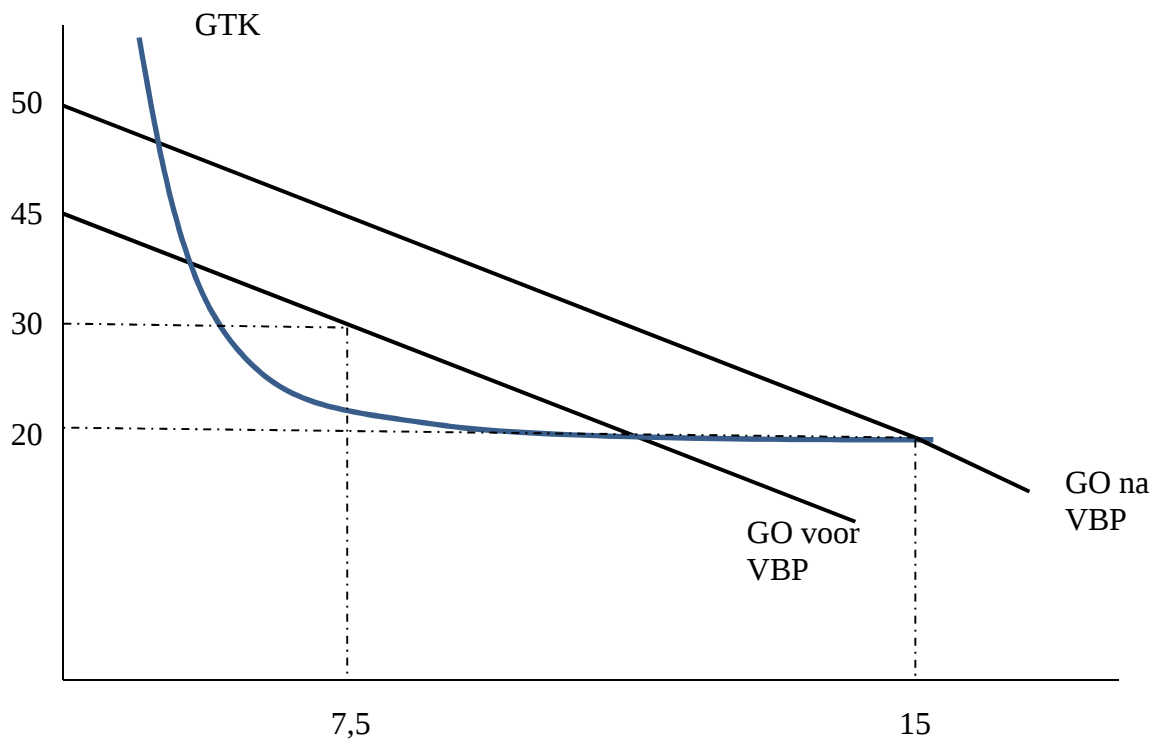
$$\Rightarrow Q = 15$$

$$\Rightarrow GTK = 15 + \frac{75}{15} = 15 + 5 = 20$$

$$\Rightarrow GTK = GO$$

$$\Rightarrow TW = 0 \text{ (Break-even)}$$

10. In onderstaande grafiek is de situatie (gedeeltelijk) op de boekenmarkt wat het literaire boek betreft getekend:

Wat is de verandering van het consumentensurplus van het literaire boek door de invoering van de VBP?

Het consumentensurplus vóór de invoering:

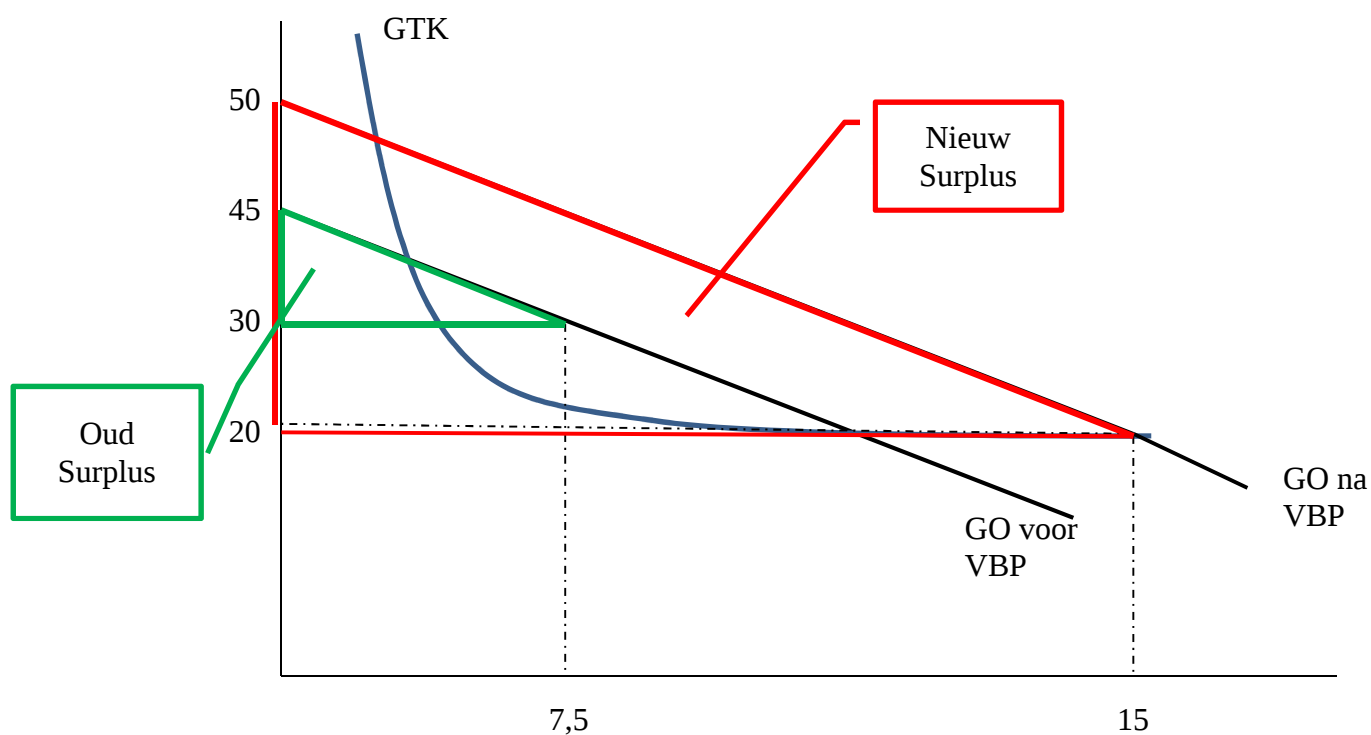
$$0,5 (7,5 \times 15) = 56,25$$

Het consumentensurplus na de invoering:

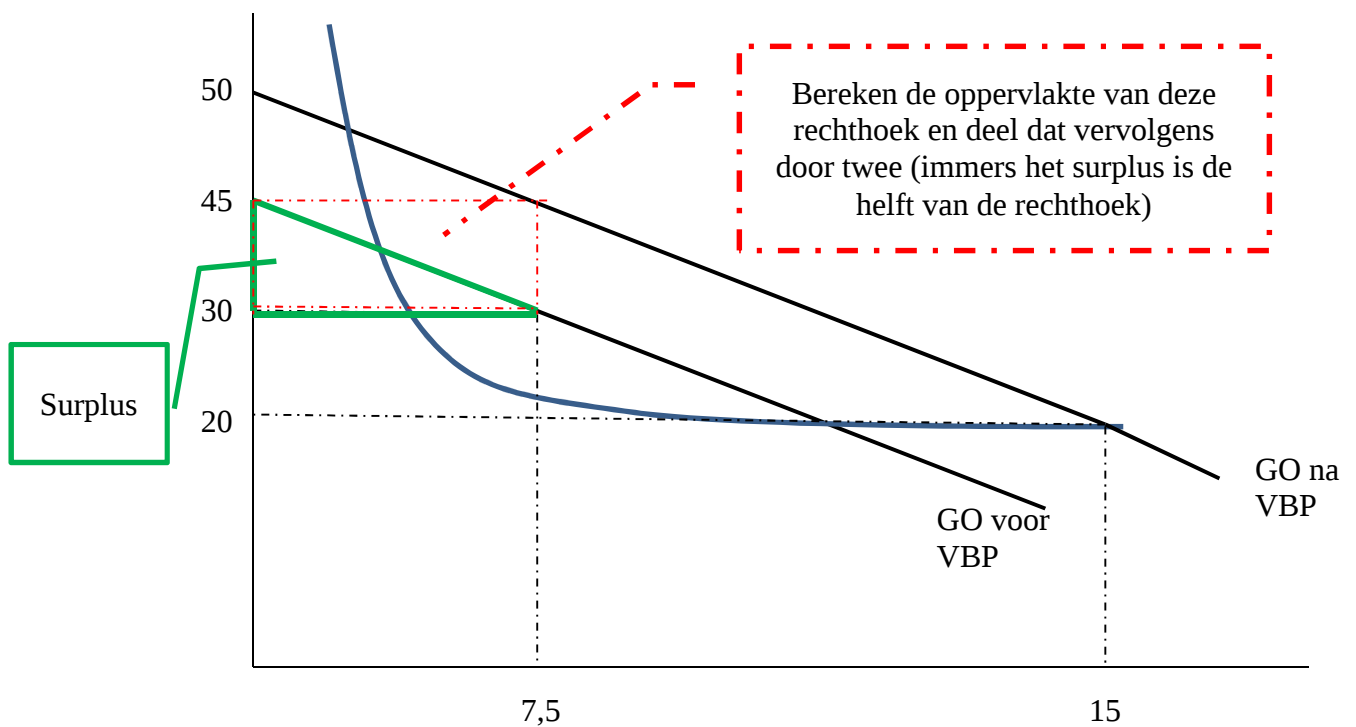
$$0,5 (15 \times 30) = 225$$

$$\text{Toename} = 225 - 56,25 = 168,75 \text{ (x 1000)} = \text{€ } 168.750$$

11. Geef het oude en het nieuwe surplus aan in de grafiek.

12. Hoe bereken je het surplus van de consumenten?

13. Steeds meer boekwinkels gaan online. Geef daarvoor een motief.

Online kun je veel meer klanten bedienen. Je afzetmarkt groeit enorm.

14. Waarom zal dit leiden tot schaalvergroting?

Het assortiment zal moeten worden verruimd. Er zal moeten worden geïnvesteerd in ICT. Dus er zal gewerkt worden met een grotere hoeveelheid kapitaal (= vergroting van de schaal waarop wordt geproduceerd).

15. Op welke manier kan er nu een ander promotiebeleid gevoerd worden?

ICT biedt de mogelijkheid klanten massaal en vaak te informeren over producten en prijzen. Er kunnen gegevens van klanten worden verzameld zodat specifieke aanbiedingen gedaan kunnen worden.

16. Hoe kan het transparanter worden van de markt leiden tot een daling van de boekenprijs?

In een transparante markt zal de concurrentie tussen boekwinkels groter zijn. Hierdoor zal de prijs dalen.

17. Op welke andere manier kan dit alles leiden tot een prijsdaling?

Op grotere schaal produceren leidt vaak tot lagere gemiddelde kosten (men spreekt van schaalvoordelen). De concurrentie zorgt ervoor dat deze lagere kosten zich vertalen in een lagere prijs.

18. Waarom dalen door deze ontwikkelingen de transactiekosten voor de consument?

Omdat de markt transparanter is heeft de consument veel minder zoekkosten. Het internet geeft hem de mogelijkheid heel snel een prijsvergelijking te maken.

19. Waarom noemt men literaire boeken ook wel merit-goederen?

Het literaire boek is een goed waarvan de overheid vindt dat mensen het meer zouden moeten aanschaffen. De overheid zou het gebruik van deze goederen kunnen stimuleren door ze te subsidiëren.

20. Zijn er ook demerit-goederen?

Ja, dat zijn goederen waar de overheid het gebruik van wil afremmen. Dit kan ze bijvoorbeeld doen door deze goederen te belasten met een accijns.